

Na osnovu člana 79 stav 6, člana 82 stav 3 i člana 87 stav 7 Zakona o veterinarstvu ("Službeni list CG", br. 30/12 i 48/15), Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, donijelo je

Pravilnik o uslovima za dobijanje, održavanje, suspenziju i oduzimanje zdravstvenog statusa goveda i svinja na tuberkulozu, brucelozu i enzootsku leukozu*

Pravilnik je objavljen u "Službenom listu CG", br. 55/2015 od 30.9.2015. godine, stupio je na snagu 8.10.2015, a primenjuje se od 1.1.2017.

---

* U ovaj pravilnik prenesena je Direktiva Savjeta od 26. juna 1964. godine o zdravstvenim problemima životinja koja utiču na trgovinu govedima i svinjama unutar Evropske unije (Council Directive 64/432/EEC of 26 June 1964 on animal health problems affecting intra-Community trade in bovine animals and swine)

Predmet

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se uslovi za dobijanje, održavanje, suspenziju i oduzimanje zdravstvenog statusa goveda na tuberkulozu, brucelozu i enzootsku leukozu, bliži uslovi za promet goveda i svinja, sabirne centre, trgovce i prevoznike goveda i svinja.

Primjena

Član 2

Ovaj pravilnik ne primjenjuje se na divlje svinje.

Značenje izraza

Član 3

Izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeće značenje:

1) **stado** je životinja ili grupa životinja koje se drže na gazdinstvu kao epizootiološkoj jedinici, a ukoliko se drži više stada na jednom gazdinstvu, svako od tih stada čini posebnu jedinicu i ima isti zdravstveni status:

2) **životinje za klanje** su goveda (uključujući i vrste *Bison bison* i *Bubulus bubulus*) ili svinje namijenjene za otpremu direktno ili preko sabirnog centra u klanicu radi klanja:

3) **životinje za uzgoj ili proizvodnju** su goveda (uključujući i vrste *Bison bison* i *Bubulus bubulus*) ili svinje namijenjene za rasplod, proizvodnju mesa i mlijeka, osim životinja koje učestvuju u kulturnim i

sportskim manifestacijama;

4) **stado goveda službeno slobodno od tuberkuloze** je stado goveda koje ispunjava uslove iz člana 4 ovog pravilnika;

5) **država ili region službeno slobodan od tuberkuloze** je država ili dio države (u daljem tekstu: region) koji ispunjava uslove iz člana 7 ovog pravilnika;

6) **stado goveda službeno slobodno od bruceloze** je stado goveda koje ispunjava uslove iz člana 8 ovog pravilnika;

7) **država ili region službeno slobodan od bruceloze** je zemlja ili region koji ispunjava uslove iz člana 14 ovog pravilnika;

8) **stado goveda slobodno od bruceloze** je stado goveda koje ispunjava uslove iz člana 11 ovog pravilnika;

9) **stado goveda službeno slobodno od enzootske leukoze goveda** je stado goveda koje ispunjava uslove iz člana 16 ovog pravilnika;

10) **država ili region službeno slobodna od enzootske leukoze goveda** je zemlja ili region zemlje koja ispunjava uslove iz člana 19 ovog pravilnika;

11) **sabirni centar** su gazdinstva, objekti za sakupljanje i sajmovi na kojima se goveda i svinje porijeklom sa različitih gazdinstava grupišu (sakupljaju) u pošiljke namijenjene za stavljanje u promet koji su odobreni i ispunjavaju uslove iz člana 26 ovog pravilnika;

12) **region** je dio teritorije veličine najmanje 2000 km²;

13) **trgovac** je pravno ili fizičko lice koje direktno ili preko posrednika (indirektno) kupuje i prodaje goveda i/ili svinje u komercijalne svrhe.

Uslovi za dobijanje statusa stada službeno slobodnog od tuberkuloze

Član 4

(1) Stado goveda može se proglasiti službeno slobodno od tuberkuloze ako:

1) nijedno goveče u stadu ne pokazuje kliničke znake tuberkuloze goveda;

2) nijedno goveče starije od šest nedjelja nema pozitivnu reakciju na najmanje dva intradermalna tuberkulinska testa koja se sprovode u skladu sa propisom kojim su uređene mjere za utvrđivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje tuberkuloze, koji se sprovode:

- prvi šest mjeseci nakon uklanjanja svih pozitivnih životinja iz stada i

- drugi šest mjeseci nakon prvog testa;

3) stado sastavljeno isključivo od životinja koje potiču iz stada službeno slobodnih od tuberkuloze, prvi test se sprovodi barem 60 dana nakon formiranja stada, a drugi test nije obavezan;

4) u stado, nakon sprovedenog prvog testa iz tač. 2 i 3 ovog stava nije uvedeno nijedno goveče starije od šest nedjelja, osim govečeta koje je imalo negativnu reakciju na intradermalni tuberkulinski test koji je sproveden:

- ne više od 30 dana prije uvođenja u stado, ili

- ne više od 30 dana nakon datuma uvođenja u stado, s tim da su goveda fizički izolovana od drugih životinja iz stada radi izbjegavanja direktnog ili indirektnog kontakta sa drugim životinjama, do dobijanja negativnog rezultata testa.

(2) Status službeno slobodan od tuberkuloze stiče stado goveda ako ispunjava uslove utvrđene stavom 1 ovog člana i na osnovu podataka o rezultatima testova sprovedenih za svako goveče i podataka o kretanju goveda sa i na gazdinstva upisanih u Centralnoj bazi podataka.

Održavanje statusa službeno slobodnog od tuberkuloze

Član 5

(1) Stado goveda zadržava status stada službeno slobodnog od tuberkuloze ako:

1) ispunjava uslove iz člana 4 stav 1 tač. 1 i 4 ovog pravilnika;

2) sve životinje koje ulaze na gazdinstvo dolaze iz stada službeno slobodnog od tuberkuloze,

3) su sve životinje na gazdinstvu, izuzev teladi mlađe od šest nedjelja starosti rođenih na gazdinstvu, podvrgnute propisanom rutinskom tuberkulinskom testu jednom godišnje.

(2) Učestalost rutinskog tuberkulinskog testa goveda iz stava 1 tačka 3 ovog člana može se, na čitavoj teritoriji Crne Gore ili dijela teritorije, gdje sva goveda podliježu zvaničnom programu suzbijanja tuberkuloze, izmijeniti ako:

1) prosjek, utvrđen na dan 31. decembra svake godine, godišnjeg procenta stada goveda kod kojih je potvrđena tuberkuloza ne prelazi 1 % od ukupnog broja stada goveda na određenom području tokom posljednje dvije godine kontrole, a interval rutinskog ispitivanja stada može se povećati na dvije godine, a muška goveda namijenjena za tov koja se drže u odvojenoj epizootiološkoj jedinici mogu da se izuzmu iz rutinskih ispitivanja pod uslovom da potiču iz stada službeno slobodnog od tuberkuloze goveda i da se ne koriste za priplod već direktno za klanje; ili

2) prosjek, utvrđen na dan 31. decembra svake godine, godišnjeg procenta stada goveda kod kojih je potvrđena zaraženost tuberkulozom ne prelazi 0,2% od ukupnog broja stada goveda na određenom području tokom dva posljednja dvogodišnja perioda kontrole kada se interval između rutinskih ispitivanja stada može da poveća na tri godine i/ili se starost životinja koje podliježu ispitivanju može povećati na 24 mjeseca;

3) prosjek, utvrđen na dan 31. decembra svake godine, godišnjeg procenta stada goveda kod kojih je potvrđena zaraženost tuberkulozom ne prelazi 0,1% od ukupnog broja stada goveda na određenom području tokom dva posljednja trogodišnja perioda kontrole kada se razmak između rutinskih ispitivanja stada može da se poveća na četiri godine, ili može da se prekine ispitivanje tuberkulinskim testom pod uslovom da su:

a) sva goveda, prije uvođenja u stado ispitana intradermalnim tuberkulinskim testom, sa negativnim rezultatom, ili

b) sva zaklana goveda pregledana na prisustvo lezija uzrokovanih tuberkulozom i da su te lezije histopatološki i bakteriološki ispitane radi utvrđivanja tuberkuloze.

(3) Učestalost tuberkulinskog testa iz stava 1 tačka 3 ovog člana može se povećati ukoliko se rasprostranjenost bolesti poveća

Suspenzija ili oduzimanje statusa stada službeno slobodnog od tuberkuloze

Član 6

(1) Status stada službeno slobodnog od tuberkuloze se suspenduje ako:

1) stado ne ispunjava uslove iz člana 4 ovog pravilnika; ili

2) jedno ili više goveda imaju pozitivnu reakciju na tuberkulinski test ili se tokom *post mortem* pregleda posumnja na tuberkulozu, kada se sprovode sljedeće mjere:

a) goveče za koje se smatra da ima pozitivnu reakciju na tuberkulinski test se uklanja iz stada i upućuje na klanje;

b) na govedima koja su reagovala pozitivno ili trupovima sumnjivih goveda sprovode se odgovarajuća post-mortem, laboratorijska i epizootiološka ispitivanja, a status stada ostaje suspendovan sve dok se ne završe sva laboratorijska ispitivanja;

c) ukoliko se prisustvo tuberkuloze ne potvrdi, suspenzija statusa stada službeno slobodnog od tuberkuloze se ukida nakon što su sva goveda starija od šest nedjelja imala negativan rezultat tuberkulinskog testa sprovedenog u roku od najmanje 42 dana od dana uklanjanja posljednjeg govečeta koje je pozitivno reagovalo, ili

3) se u stadu nalaze goveda nejasnog statusa u odnosu na tuberkulozu, kada se sprovode sljedeće mjere:

a) goveda nejasnog statusa se drže izolovana od ostalih goveda iz stada dok im se status ne utvrdi, daljim testiranjima nakon 42 dana i/ili post-mortalnim ili laboratorijskim ispitivanjem;

b) status stada ostaje suspendovan sve dok se ne utvrdi status tih goveda.

(2) Izuzetno od stava 1 tačka 3 ovog člana, ukoliko se rutinsko ispitivanje stada sprovodi pomoću komparativnog tuberkulinskog testa i u stadu tokom perioda od najmanje tri godine nije otkriveno nijedno goveče sa potvrđenom pozitivnom reakcijom, može se vršiti premještanje drugih goveda u stadu, pod uslovom da se svako goveče sa nejasnim rezultatom podvrgne daljem ispitivanju nakon 42 dana.

(3) Ukoliko se daljim testiranjem utvrdi da goveče ima pozitivnu reakciju ili reakcija i dalje ostaje sumnjiva, na stado se primjenjuju mjere iz stava 1 tačka 2 ovog člana i ukoliko se prisustvo bolesti utvrdi sljedećim testiranjem, sva goveda koja su napustila gazdinstvo od posljednjeg testiranja kojim se potvrdio status stada moraju se pronaći i testirati.

(4) Status stada službeno slobodnog od tuberkuloze se ukida ako se laboratorijskim ispitivanjem potvrdi prisustvo tuberkuloze izolacijom *M. Bovis*.

(5) Status stada službeno slobodnog od tuberkuloze se može ukinuti ako:

a) nijesu ispunjeni uslovi iz člana 5 ovog pravilnika; ili

b) se tokom *post mortem* pregleda utvrde klasične lezije od tuberkuloze; ili

c) se epizootiološkim ispitivanjem utvrdi mogućnost infekcije; ili

d) se iz bilo kojih drugih razloga to smatra potrebnim radi kontrole tuberkuloze goveda.

(6) Sva stada za koja se smatra da su epizootiološki povezana sa stadom iz stava 5 ovog člana se identifikuju i podliježu provjeri statusa.

(7) Status stada službeno slobodnog od tuberkuloze ostaje ukinut sve dok se ne završi čišćenje i dezinfekcija prostorija i opreme i dok sva goveda starija od šest nedjelja ne reaguju negativno na najmanje dva uzastopna tuberkulinska testa: prvi sproveden u roku od najmanje 60 dana, a drugi u roku od najmanje četiri mjeseca, a najviše 12 mjeseci od uklanjanja posljednjeg govečeta sa pozitivnom reakcijom.

Uslovi za dobijanje i održavanje statusa države ili regiona službeno slobodnog od tuberkuloze

Član 7

(1) Država ili region je službeno slobodna od tuberkuloze, ako:

1) procenat stada goveda potvrđen kao zaražen tuberkulozom godišnje ne prelazi 0,1% od ukupnog broja stada goveda tokom perioda od šest uzastopnih godina, a najmanje 99,9% svih stada je dobilo status službeno slobodnih od tuberkuloze svake godine tokom perioda od šest uzastopnih godina, što se utvrđuje na dan 31. decembra svake godine;

2) se svako goveče identifikuje na propisani način;

3) sva zaklana goveda podliježu službenom *post mortem* pregledu;

4) su postupci za suspenziju i ukidanje statusa stada službeno slobodnog od tuberkuloze ispunjeni.

(2) Ukoliko postoje dokazi o značajnoj promjeni situacije u pogledu tuberkuloze u državi ili regionu koji je priznat kao službeno slobodan od tuberkuloze, suspenduje se ili ukida status sve dok se ne ispune

uslovi propisani ovim pravilnikom.

Uslovi za dobijanje statusa stada službeno slobodnog od bruceloze

Član 8

(1) Stado goveda može se proglasiti službeno slobodno od bruceloze ako:

1) u stadu nema goveda koja su vakcinisana protiv bruceloze, osim ženki koje su vakcinisane u posljednje tri godine;

2) nijedno goveče ne pokazuje kliničke znake bruceloze tokom najmanje šest mjeseci;

3) su sprovedena testiranja na svim govedima starijim od 12 mjeseci sa negativnim rezultatom, i to:

a) dva serološka testa iz stava 2 ovog člana u razmaku dužem od tri i kraćem od 12 mjeseci; ili

b) tri testa na uzorcima mlijeka iz stava 3 ovog člana u tromjesečnim razmacima i najmanje šest nedjelja od posljednjeg testa na uzorcima mlijeka i serološki test iz stava 2 ovog člana;

4) u stado se uvode goveda koja potiču iz stada službeno slobodnog od bruceloze, a goveda starija od 12 mjeseci imaju titar *Brucellae* manji od 30 internacionalnih jedinica (u daljem tekstu: IU) aglutinacije po ml metodom serumske aglutinacije koja je sprovedena:

a) ne više od 30 dana prije uvođenja goveda u stado, ili

b) ne više od 30 dana nakon datuma uvođenja goveda u stado, s tim da su goveda fizički izolovana od ostatka stada radi izbjegavanja direktnog ili indirektnog kontakta sa drugim životinjama, do dobijanja negativnog rezultata testa.

(2) Serološki test iz stava 1 tačka 3 podtačka a) ovog člana je:

- test serumske aglutinacije; ili

- puferizovani brucela antigen test; ili

- test reakcije vezivanja komplementa; ili

- test krvne aglutinacije; ili

- krvni ring test; ili test mikroaglutinacije; ili

- ELISA test uzoraka krvi.

(3) Test na uzorcima mlijeka iz stava 1 tačka 3 podtačka b) ovog člana je mliječno prstenasta proba ili ELISA test za otkrivanje bruceloze goveda u mlijeku.

(4) Status službeno slobodan od bruceloze stiče stado goveda ako ispunjava uslove utvrđene stavom 1 ovog člana i na osnovu podataka o rezultatima testova sprovedenih za svako goveče i podataka o kretanju goveda sa i na gazdinstva upisanih u Centralnoj bazi podataka.

Održavanje statusa službeno slobodnog od bruceloze

Član 9

(1) Stado goveda zadržava status zvanično slobodnog od bruceloze ako:

1) su na svim govedima u stadu jednom godišnje sprovedena testiranja, sa negativnim rezultatom, i to:

a) tri mliječno prstenaste probe u tromjesečnim razmacima; ili

b) tri ELISA testa u mlijeku, u tromjesečnim razmacima; ili

c) dvije mliječno prstenaste probe u razmaku od najmanje tri mjeseca, nakon čega je najmanje šest nedjelja od posljednjeg testa na uzorcima mlijeka i serološki test iz člana 8 stav 2 ovog pravilnika;

d) dva ELISA testa u mlijeku u razmaku od najmanje tri mjeseca, nakon čega je najmanje šest nedjelja od posljednjeg ELISA testa u mlijeku izvršen serološki test iz člana 8 stav 3 ovog pravilnika;

e) dva serološka testa iz člana 8 stav 2 ovog pravilnika koja se sprovode u razmaku od najmanje tri, a najviše 12 mjeseci;

2) se u stado uvode goveda koja potiču iz stada službeno slobodnog od bruceloze, a goveda starija od 12 mjeseci imaju titar *Brucellae* manji od 30 IU aglutinacije po ml metodom serumske aglutinacije koja je sprovedena:

a) ne više od 30 dana prije uvođenja goveda u stado, ili

b) ne više od 30 dana nakon datuma uvođenja goveda u stado, s tim da su goveda fizički izolovana od ostatka stada radi izbjegavanja direktnog ili indirektnog kontakta sa drugim životinjama, do dobijanja negativnog rezultata testa;

c) se u stado uvode samo goveda iz stada slobodnog od bruceloze koja:

- imaju najmanje 18 mjeseci starosti; i

- su vakcinisana protiv bruceloze, a vakcinacija je izvršena više od godinu dana prije uvođenja u stado službeno slobodno od bruceloze; i

- više od 30 dana prije uvođenja goveda u stado imaju titar *Brucellae* manji od 30 IU aglutinacije po ml i negativan rezultat testa metodom reakcije vezivanja komplemenata ili drugog odobrenog testa.

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, ako se u stado zvanično slobodno od bruceloze uvodi grlo ženskog pola iz stada slobodnog od bruceloze, stadu se dodjeljuje status stada slobodnog od bruceloze tokom perioda od dvije godine od dana kada je posljednja vakcinisano goveče uvedeno u stado.

(3) Učestalost i broj testiranja iz stava 1 tačka 1 ovog člana može se, na čitavoj teritoriji Crne Gore ili dijelu teritorije koja nije službeno slobodna od bruceloze, gdje sva goveda podliježu zvaničnom programu suzbijanja bruceloze goveda, izmjeniti kada je:

1) najviše 1% stada goveda zaraženo: sprovode se svake godine dvije mliječno prstenaste probe ili dva ELISA testa u mlijeku, u razmaku od najmanje tri mjeseca, ili jedan serološki test; ili

2) najmanje 99,8% stada goveda ima potvrđen status stada službeno slobodnog od bruceloze tokom perioda od najmanje četiri godine:

a) interval između testiranja se može povećati na dvije godine ukoliko se testiraju sve životinje starije od 12 mjeseci; ili

b) se testiranje sprovodi na govedima starijim od 24 mjeseca, svake godine.

Suspenzija ili oduzimanje statusa stada službeno slobodnog od bruceloze

Član 10

(1) Status stada službeno slobodnog od bruceloze se suspenduje ako:

1) stado ne ispunjava uslove iz čl. 8 i 9 ovog pravilnika; ili

2) se na osnovu rezultata laboratorijskih ispitivanja ili kliničkih znakova sumnja da jedno ili više goveda imaju brucelozu i ako su sumnjiva goveda zaklana ili izolovana na način kojim se izbjegava svaki direktan ili indirektan kontakt sa drugim govedima.

(2) Kada su goveda iz stava 1 tačka 2 ovog člana zaklana, suspenzija se može ukinuti odnosno obnoviti status stada, ako dva testa serumske aglutinacije svih goveda u stadu starijih od 12 mjeseci pokažu titar niži od 30 IU aglutinacije po ml, a prvo testiranje se vrši najmanje 30 dana nakon uklanjanja govečeta iz stada, a drugo najmanje 60 dana nakon prvog testiranja.

(3) Izolovano goveče iz stava 1 tačka 1 ovog člana se može ponovo uvesti u stado i status stada se može obnoviti nakon:

1) testa serumske aglutinacije koji pokazuje titar niži od 30 IU aglutinacije po ml i testa metodom

reakcije vezivanja komplemenata, sa negativnim rezultatom, ili

2) negativnog rezultata kombinacije drugih odobrenih testova.

(4) Status stada službeno slobodnog od bruceloze se ukida ako se, kao rezultat laboratorijskih ispitivanja ili epizootioloških ispitivanja, infekcija *Brucellom* potvrdi u stadu, a status stada se ne može obnoviti sve dok:

1) se sva goveda iz stada u vrijeme izbijanja bolesti ne zakolju; ili

2) se stado ne podvrgne testiranju i sva goveda starija od 12 mjeseci ne pokažu negativan rezultat na dva uzastopna testiranja izvršena u razmacima od 60 dana, od čega se prvi test vrši najranije 30 dana od dana uklanjanja pozitivnih goveda iz stada.

(5) Za steona goveda u vrijeme pojave bruceloze završno ispitivanje se sprovodi najranije 21 dan od dana teljenja posljednjeg govečeta koje je bilo steono u vrijeme pojave bruceloze.

Uslovi za dobijanje statusa stada slobodnog od bruceloze

Član 11

(1) Stado goveda je slobodno od bruceloze ako ispunjava uslove iz člana 8 stav 2 al. 2 i 3 ovog pravilnika i kada je vakcinacija izvršena na sljedeći način:

1) ženska goveda su vakcinisana:

- mlađa od 6 mjeseci vakcinom sa živim sojem 19, ili

- mlađa od 15 mjeseci mrtvom vakcinom 45/20 sa adjuvansom koja je službeno kontrolisana i odobrena, ili

- drugim odobrenim vakcinama;

2) goveda mlađa od 30 mjeseci koja su vakcinisana vakcinom sa živim sojem 19 mogu imati rezultat testa serumske aglutinacije veći od 30 IU ali manji od 80 IU aglutinacije po ml pod uslovom da na testu reakcije vezivanja komplementa pokažu rezultat manji od 30 EEC jedinica ako su ženska goveda prethodno vakcinisana u periodu kraćem od 12 mjeseci, odnosno manje od 20 EEC jedinica za sva ostala goveda.

(2) Status slobodan od bruceloze stiče stado goveda ako ispunjava uslove utvrđene stavom 1 ovog člana i na osnovu podataka o rezultatima testova sprovedenih za svako goveče i podataka o kretanju goveda sa i na gazdinstva upisanih u Centralnoj bazi podataka.

Održavanje statusa službeno slobodnog od bruceloze

Član 12

Stado goveda zadržava status slobodnog od bruceloze ako:

1) su izvršena testiranja iz člana 9 stav 1 ovog pravilnika,

2) goveda koja ulaze u stado ispunjavaju zahtjeve iz člana 9 stav 2 ovog pravilnika; ili

a) dolaze iz stada sa statusom stada slobodnog od bruceloze, a za goveda starija od 12 mjeseci pokazuju, u periodu od 30 dana prije izolacije ili u izolaciji nakon uvođenja u stado, manje od 30 IU aglutinacije po ml metodom serumske aglutinacije i imaju negativan rezultat na test reakcije vezivanja komplemenata; ili

b) dolaze iz stada slobodnog od bruceloze, mlađa su od 30 mjeseci i vakcinisana su vakcinom sa živim sojem 19 i ako im je rezultat testa serumske aglutinacije viši od 30 IU ali manji od 80 IU aglutinacije po ml, pod uslovom da na testu metodom reakcije vezivanja komplemenata ženska goveda prethodno vakcinisana u periodu kraćem od 12 mjeseci pokažu rezultat niži od 30 EEC jedinica, odnosno manje od 20 EEC jedinica za sva ostala goveda.

Suspenzija i oduzimanje statusa stada slobodnog od bruceloze

Član 13

(1) Status stada slobodnog od bruceloze se suspenduje ako:

1) stado ne ispunjava uslove iz čl. 11 i 12 ovog pravilnika; ili

2) ako se na osnovu rezultata laboratorijskih ispitivanja ili kliničkih znakova sumnja da jedno ili više goveda starijih od 30 mjeseci imaju brucelozu, i ako su sumnjiva goveda zaklana ili izolovana na način kojim se izbjegava svaki direktan ili indirektan kontakt sa drugim govedima.

(2) Kada su goveda iz stava 1 tačka 2 ovog člana zaklana, suspenzija se može ukinuti odnosno obnoviti status stada, ako dva testa serumske aglutinacije svih goveda u stadu starijih od 12 mjeseci pokažu titar niži od 30 IU aglutinacije po ml, a prvo testiranje se vrši najmanje 30 dana nakon uklanjanja govečeta iz stada, a drugo najmanje 60 dana nakon prvog testiranja.

(3) Izolovano goveče iz stava 1 tačka 1 ovog člana se može ponovo uvesti u stado i status stada se može obnoviti nakon:

1) testa serumske aglutinacije koji pokazuje titar niži od 30 IU aglutinacije po ml i testa metodom reakcije vezivanja komplemenata, sa negativnim rezultatom, ili

2) negativnog rezultata kombinacije drugih testova.

(4) Ukoliko su goveda iz st. 2, 3 i 5 tačka 2 ovog člana koja treba ispitati mlađa su od 30 mjeseci i vakcinisana su vakcinom sa živim sojem 19 smatra se da su negativne na brucelozu ako im je rezultat testa serumske aglutinacije viši od 30 IU ali manji od 80 IU aglutinacije po ml, pod uslovom da na testu metodom reakcije vezivanja komplemenata ženska goveda prethodno vakcinisana u periodu kraćem od 12 mjeseci pokažu rezultat niži od 30 EEC jedinica, odnosno manje od 20 EEC jedinica za sva ostala goveda.

(6) Status stada slobodnog od bruceloze se ukida ako se, kao rezultat laboratorijskih ispitivanja ili epizootioloških ispitivanja, infekcija *Brucellom* potvrdi u stadu, a status stada se ne može obnoviti sve dok:

1) se sva goveda iz stada u vrijeme izbijanja bolesti ne zakolju; ili

2) se stado ne podvrgne testiranju i sva nevakcinisana goveda starija od 12 mjeseci ne pokažu negativan rezultat na dva uzastopna testiranja izvršena u razmacima od 60 dana, od čega se prvi test vrši najranije 30 dana od dana uklanjanja pozitivnih goveda iz stada.

(6) Za steona goveda u vrijeme pojave bruceloze završno ispitivanje se sprovodi najranije 21 dan od dana teljenja posljednjeg govečeta koje je bilo steono u vrijeme pojave bruceloze.

Uslovi za dobijanje i održavanje statusa države ili regiona službeno slobodnog od bruceloze

Član 14

(1) Država ili region može se proglasiti službeno slobodnim od bruceloze ako:

1) nijedan slučaj pobačaja izazvan infekcijom *Brucellae* i nijedna izolacija *B. abortus* nije zabilježena tokom najmanje tri godine, najmanje 99,8% stada ima status stada službeno slobodnog od bruceloze goveda svake godine tokom perioda od pet uzastopnih godina, gdje se procenat izračunava 31. decembra svake godine, a ukoliko se sprovodi mjera klanja cijelog stada goveda, izolovani slučajevi bruceloze goveda za koje se epizootiološkim ispitivanjem utvrdi da su posljedica uvođenja u stado goveda iz dijela države i/ili iz stada čiji je status stada službeno slobodan od bruceloze suspendovan ili ukinut iz razloga koji nije sumnja na bolest, ne uračunava se u procenat od 99,8% o čemu se vodi evidencija;

2) svako goveče se identifikuje u skladu sa posebnim propisima; i

3) ako je obavezno prijavljivanje i ispitivanje svakog slučaja pobačaja kod goveda.

(2) Država ili region zadržava status službeno slobodan od bruceloze ako:

1) ispunjava uslove iz stava 1 tač. 1 i 2 ovog člana, a obavezno je prijavljivanje i ispitivanje svakog slučaja pobačaja kod goveda;

2) se svake godine, tokom prvih pet godina od dobijanja statusa, sva goveda starija od 24 mjeseca u najmanje 20% stada testiraju i imaju negativnu reakciju na serološkom testu izvršeni ili u slučaju stada muznih goveda, ispitivanjima uzoraka mlijeka;

3) se svako govedo za koje se sumnja da je inficirano brucelozom prijavljuje nadležnom organu i prolazi zvanično epizootiološko ispitivanje, koje obuhvata najmanje dva serološka ispitivanja krvi, uključujući i test metodom reakcije vezivanja komplemenata i mikrobiološko ispitivanje odgovarajućih uzoraka;

4) se tokom perioda sumnje, koji traje sve dok se ne dobiju negativni rezultati testova predviđenih iz tačke 3 ovog stava, suspenduje status stada službeno slobodnog od bruceloze goveda stadu porijekla, tranzita i stadima koja su epizootiološki povezana sa sumnjivim govečetom;

5) su u slučaju pojave bruceloze sva goveda zaklana, a životinje ostalih prijemčivih vrsta podliježu odgovarajućim testiranjima i prostorije i oprema se čiste i dezinfikuju.

Izuzeci od primjene

Član 15

Odredbе čl. 8 do 14 ovog pravilnika ne primjenjuju se za muška goveda za tov pod uslovom da:

- potiču iz stada službeno slobodnog od bruceloze;
- se neće koristiti za priplod; i
- da se nakon završetka tova upućuju direktno na klanje.

Uslovi za dobijanje statusa službeno slobodnog od enzooske leukoze goveda

Član 16

(1) Stado službeno slobodno od enzooske leukoze goveda je stado:

1) u kojem nema kliničkih i laboratorijskih dokaza o pojavi enzooske leukoze goveda niti potvrđenog slučaja tokom prethodne dvije godine; i

2) u kojem su sva goveda starija od 24 mjeseca imala negativnu reakciju na dva propisana laboratorijska ispitivanja, sprovedena u razmaku od najmanje četiri mjeseca tokom poslednjih 12 mjeseci; ili

3) koje ispunjava zahtjeve iz tačke 1 ovog stava, i nalazi se u državi ili regionu službeno slobodnim od enzooske leukoze goveda.

(2) Status slobodan od enzooske leukoze stiče stado goveda ako ispunjava uslove utvrđene stavom 1 ovog člana i na osnovu podataka o rezultatima testova sprovedenih za svako goveče i podataka o kretanju goveda sa i na gazdinstva upisanih u Centralnoj bazi podataka.

Održavanje statusa službeno slobodnog od enzooske leukoze goveda

Član 17

Stado zadržava status zvanično slobodnog od enzooske leukoze goveda ako:

- 1) ispunjava uslove iz člana 16 stav 1 tačka 1 ovog pravilnika;
- 2) sva goveda koja ulaze u stado potiču iz stada službeno slobodnog od enzooske leukoze goveda;
- 3) sva goveda starija od 24 mjeseca i dalje imaju negativnu reakciju u propisanim laboratorijskim ispitivanjima sprovedenim, u razmacima od tri godine;
- 4) su goveda za uzgoj koja su uvedene u stado, a koja potiču iz država koje nijesu članice Evropske unije (u daljem tekstu: treće zemlje), uvezena u skladu sa posebnim propisima.

Suspenzija ili oduzimanje statusa stada službeno slobodnog od enzooske leukoze goveda

Član 18

(1) Status stada službeno slobodnog od enzooske leukoze se suspenduje ako:

- 1) stado ne ispunjava uslove iz člana 16 ovog pravilnika; ili
- 2) se na osnovu rezultata laboratorijskih ispitivanja ili kliničkih znakova sumnja da jedno ili više goveda ima enzoosku leukozu goveda, a sumnjiva goveda se odmah kolju.

(2) Status stada službeno slobodnog od enzooske leukoze goveda ostaje suspendovan sve dok se ne ispune sljedeći zahtjevi:

1) ukoliko je jedno goveče iz stada službeno slobodnog od enzooske leukoze goveda reagovalo pozitivno na jedan od testova koji se sprovode u skladu sa propisom kojim su uređene mjere za otkrivanje i sprječavanje enzooske leukoze goveda, ili kada se sumnja na infekciju jednog govečeta u stadu:

a) goveče koje je reagovalo pozitivno, a u slučaju da je to krava i njeno tele, mora se zaklati, osim u slučaju ako je tele odvojeno odmah poslije teljenja i pod uslovom da ostane da gazdinstvu u skladu sa stavom 2 tačka c) ovog člana;

b) sva goveda iz stada starija od 12 mjeseci koja su reagovala negativno na dva serološka testa, koja su izvršena najmanje tri mjeseca nakon uklanjanja pozitivnog govečeta i njegovih potomaka, u razmaku od najmanje četiri mjeseca, a najviše do 12 mjeseci;

c) je izvršeno epizootiološko ispitivanje sa negativnim rezultatima, a stada epidemiološki povezana sa inficiranim stadom su podvrgnuta mjerama iz tačke 1 podtačke b) ovog stava;

2) Kada više od jednog govečeta iz stada službeno slobodnog od enzooske leukoze goveda reaguje pozitivno na jedan od propisanih testova, ili kada se sumnja na infekciju više goveda u stadu:

a) sva goveda koje su reagovale pozitivno, a u slučaju da su to krave i njihova telad, moraju napustiti stado radi klanja pod nadzorom službenog veterinara, osim u slučaju ako je tele odvojeno odmah poslije teljenja i pod uslovom da ostane da gazdinstvu u skladu sa tačkom c) ovog stava;

b) sva goveda iz stada starija od 12 mjeseci reaguju negativno na dva serološka testa, sprovedena u razmaku od najmanje četiri mjeseca, a najviše do 12 mjeseci;

c) ostala goveda iz stada se moraju, nakon identifikacije, zadržati na gazdinstvu sve do starosti od 24 mjeseca, nakon čega se sprovodi testiranje, osim u slučaju kada službeni veterinar odobri odlazak tih goveda direktno na klanje pod službenim nadzorom;

d) epizootiološko ispitivanje je sprovedeno sa negativnim rezultatima, a stada epizootiološki povezana sa inficiranim stadom su podvrgnuta mjerama iz tačke 2 ovog stava.

Uslovi za dobijanje i održavanje statusa države ili regiona službeno slobodnog od enzooske leukoze goveda

Član 19

(1) Država ili region je službeno slobodna od enzootske leukoze goveda, ako:

1) su ispunjeni svi uslovi iz člana 16 ovog pravilnika, a najmanje 99,8% stada goveda je službeno slobodno od leukoze; ili

2) nijedan slučaj enzootske leukoze goveda nije potvrđen u državi ili regionu u prethodne tri godine, a obavezno je prijavljivanje i ispitivanje prisustva tumora za koje se sumnja da potiču od enzootske leukoze goveda i ako:

a) u slučaju države sva goveda starija od 24 mjeseca u najmanje 10% stada slučajno odabranih su ispitana propisanim testom, sa negativnim rezultatima u prethodna 24 mjeseca;

b) u slučaju regiona sve životinje starije od 24 mjeseca su ispitane propisanim testom, sa negativnim rezultatima u prethodna 24 mjeseca; ili drugom metodom sa pouzdanošću od 99%, koja pokazuje da je manje od 0,2% od ukupnog broja stada inficirano.

(2) Država ili region zadržava status službeno slobodnog od enzootske leukoze goveda ako:

1) sva goveda zaklana na teritoriji države ili regiona podliježu postmortalnom pregledu prilikom kojeg se svi tumori koji bi mogli biti posljedica prisustva virusa enzootske leukoze goveda šalju na laboratorijsko ispitivanje,

2) se obavještava Evropska komisija o svim slučajevima enzootske leukoze goveda;

3) su sva goveda koja reaguju pozitivno na bilo koji propisani test zaklana, a na stada kojima su pripadala primjenjuju se mjere iz člana 18 stav 2 ovog pravilnika, sve do ponovnog uspostavljanja statusa,

4) su sva goveda starija od dvije godine ispitana, ili jednom u prvih pet godina od dobijanja statusa propisanim metodama, ili jednom godišnje tokom prvih pet godina od dobijanja statusa metodama koje pokazuje sa pouzdanošću od 99% da je manje od 0,2% ukupnog broja stada inficirano.

(3) Ukoliko nijedan slučaj enzootske leukoze goveda nije zabilježen u državi ili regionu u srazmjeri od jednog stada na 10.000 stada tokom perioda od najmanje tri godine, može se smanjiti obim rutinskih seroloških testova pod uslovom da se sva grla goveda starija od 12 mjeseci u najmanje 1% stada slučajno odabranih svake godine podvrgavaju ispitivanju propisanim testovima.

(4) Status države ili regiona službeno slobodnog od enzootske leukoze goveda se ukida ako rezultati ispitivanja izvršenih u skladu sa st. 2 ili 3 ovog člana, pokazuju pogoršanje stanja na enzootsku leukozu goveda u državi ili regionu koji je priznat kao službeno slobodan od enzootske leukoze goveda.

Promet goveda i svinja

Član 20

Na teritoriju Crne Gore u promet mogu se stavljati:

1) goveda i svinje rođene u Crnoj Gori,

2) goveda i svinje uvezene iz: treće države i goveda i svinje iz država članica Evropske unije.

Uslovi za promet goveda

Član 21

(1) U promet se mogu stavljati goveda koja potiču iz stada službeno slobodnog od tuberkuloze, bruceloze i enzootske leukoze goveda.

(2) Izuzetno od stava 2 ovog člana, u stado goveda koje je u postupku potvrđivanja statusa stada službeno slobodnog od tuberkuloze, bruceloze i enzootske leukoze goveda mogu se uvoditi samo goveda:

1) iz gazdinstva službeno slobodnog od tuberkuloze, bruceloze i enzootske leukoze goveda; i/ili

2) stada koje je u postupku potvrđivanja statusa stada službeno slobodnog od tuberkuloze, bruceloze i enzooske leukoze goveda; i

3) koje su, u periodu od najviše 30 dana prije uvođenja u stado bile propisano testirane sa negativnim rezultatom.

(3) Pored uslova propisanih zakonom, u stado goveda službeno slobodna od tuberkuloze, bruceloze i enzooske leukoze goveda mogu se uvoditi isključivo životinje koje potiču iz stada, države ili regiona službeno slobodnog od tuberkuloze, bruceloze i enzooske leukoze goveda.

(4) Goveda porijeklom iz stada, države ili regiona službeno slobodnog od tuberkuloze, bruceloze i enzooske leukoze goveda ne testiraju se prije uvođenja u stado, pod uslovom da tokom prometa nijesu bila u kontaktu sa govedima nižeg zdravstvenog statusa kao i prilikom premještanja goveda između stada službeno slobodnih.

(5) Goveda sa gazdinstva nepoznatog statusa na tuberkulozu, brucelozu i enzoosku leukozu goveda mogu se stavljati u promet isključivo radi upućivanja direktno na klanje.

(6) Radi formiranja novog stada goveda, goveda se mogu isključivo uvoditi iz stada u postupku potvrđivanja statusa ili službeno slobodnih od tuberkuloze, bruceloze i enzooske leukoze goveda.

(7) Novoformirana stada goveda imaju isti zdravstveni status kao i stado porijekla.

(8) Prilikom formiranja novog gazdinstva na kojem nema goveda, uvođenjem goveda sa gazdinstva u postupku potvrđivanja statusa, ne vrši se testiranje na tuberkulozu, brucelozu i enzoosku leukozu goveda.

Uslovi za promet goveda i svinja u države članice Evropske unije

Član 22

(1) Goveda i svinje koje potiču iz Crne Gore, koje se stavljaju u promet radi klanja, uzgoja ili proizvodnje na teritoriju država članica Evropske unije treba da ispunjavaju sljedeće uslove:

1) da su pregledane od strane službenog veterinara u periodu od 24 sata prije utovara i da ne pokazuju kliničke znake bolesti (identifikacijski i klinički pregled);

2) da ne potiču sa gazdinstva ili područja koje je iz zdravstvenih razloga, pod zabranom ili ograničenjem koje utiče na goveda i svinje;

3) da su identifikovane i registrovane u skladu sa zakonom;

4) da u vremenu od napuštanja gazdinstva sa kojega potiču do dolaska na odredište, nijesu došle u kontakt sa papkarima, osim papkara koji imaju jednak zdravstveni status;

5) da se prevoze prevoznim sredstvima koja ispunjavaju uslove u pogledu zaštite dobrobiti životinja tokom prevoza i uslove iz člana 28 ovog pravilnika;

6) čišćenje i dezinfekcija prevoznih sredstava obavlja se na mjestima određenim za te namjene;

7) da ih tokom prevoza prati propisani veterinarski sertifikat.

(2) Životinje za klanje koje su nakon dolaska u Crnu Goru upućene u:

1) klanicu, treba da se zakolju najkasnije u roku od 72 časa od trenutka dolaska;

2) sabirni centar, treba da se otpreme direktno u klanicu na klanje što je prije moguće, a najkasnije u roku od tri radna dana od dolaska u sabirni centar, s tim da ne smiju u jednom trenutku od dolaska u sabirni centar do dolaska u klanicu doći u kontakt sa papkarima koji ne ispunjavaju uslove iz ovog pravilnika.

Dodatni uslovi za stavljanje u promet životinja za uzgoj ili proizvodnju

Član 23

(1) Životinje za uzgoj ili proizvodnju koje se stavljaju u promet na teritoriju država članica Evropske unije mogu se stavljati u promet ako ispunjavaju uslove iz člana 22 ovog pravilnika, i ako:

1) su neprekidno boravile na gazdinstvu sa kojeg se otpremaju (gazdinstvo porijekla) najmanje 30 dana, ili od rođenja ako su mlađe od 30 dana, a ako životinje prolaze kroz sabirni centar, s tim da vrijeme boravka u sabirnom centru ne smije prelaziti šest dana;

2) su rođene i od rođenja uzgajane na području Crne Gore, odnosno države članice Evropske unije; ili

3) su uvezene iz treće države u skladu sa propisom kojim se uređuju uslovi uvoza.

(2) Ispunjenost zahtjeva iz stava 1 ovog člana utvrđuje službeni veterinar na osnovu podataka o identifikaciji životinja iz Centralne baze podataka i službene evidencije.

(3) Životinje za uzgoj i proizvodnju koje se uvoze iz trećih država u Crnu Goru koja nije njihovo krajnje odredište, otpremaju se u državu članicu odredišta što je prije moguće i treba da ih prati propisani veterinarski sertifikat.

(4) Životinje za uzgoj i proizvodnju koje se uvoze iz trećih država u Crnu Goru moraju po dolasku na mjesto odredišta i prije daljnjeg premještanja ispuniti uslove propisane ovim pravilnikom i ne smiju se uvesti u stado dok veterinar ne utvrdi da te životinje ne predstavljaju opasnost za zdravstveni status gazdinstva na koje se uvode.

(5) Ako se životinje uvezene iz treće države uvode na gazdinstvo, nijedna životinja sa tog gazdinstva ne smije da se stavi u promet 30 dana od dana uvođenja uvezanih životinja, osim ukoliko nijesu bile potpuno izdvojene od drugih životinja na gazdinstvu.

Dodatni uslovi za stavljanje u promet goveda za uzgoj ili proizvodnju

Član 24

(1) Goveda za uzgoj ili proizvodnju koje potiču sa teritorije Crne Gore i koje se stavljaju u promet na teritoriju države članice, pored uslova iz čl. 22 i 23 ovog pravilnika, moraju ispunjavati i dodatne uslove:

1) da su porijeklom iz stada službeno slobodnog od tuberkuloze i da sva goveda starija od šest nedjelja imaju negativan rezultat na intradermalni tuberkulinski test sproveden najviše 30 dana prije napuštanja stada porijekla;

2) da nekastrirana goveda koja dolaze iz stada službeno slobodnog od bruceloze, a starija su od 12 mjeseci imaju titar *Brucellae* manji od 30 internacionalnih jedinica (IU) aglutinacije po mililitru dobijen serum aglutinacijskim testom koji se sprovodi najviše 30 dana prije napuštanja stada porijekla;

3) da dolaze iz stada koje je slobodno od enzooske leukoze goveda i da sva goveda starija od 12 mjeseci imaju negativnu reakciju na individualni test koji se sprovodi najviše 30 dana prije napuštanja stada porijekla.

(2) Test iz stava 1 tačka 1 ovog člana se vrši na govedima do dobijanja statusa države ili regiona službeno slobodnog od tuberkuloze.

(3) Test iz stava 1 tačka 2 ovog člana se vrši na govedima do dobijanja statusa države ili regiona službeno slobodnog od bruceloze.

(4) Test iz stava 1 tačka 3 ovog člana se vrši na govedima do dobijanja statusa države ili regiona službeno slobodnog od enzooske leukoze.

Dodatni uslovi za stavljanje u promet goveda za klanje

Član 25

Goveda za klanje koje potiču sa teritorije Crne Gore i koje se stavljaju u promet na teritoriju države

članice, pored uslova iz čl. 22 i 23 pravilnika, treba da potiču iz stada službeno slobodnog od tuberkuloze i enzootske leukoze goveda, a nekastrirana goveda i stada službeno slobodnog od bruceloze.

Program kontrole i monitoringa

Član 26

(1) Goveda za klanje, uzgoj i proizvodnju koje potiču sa teritorije Crne Gore i koje se stavljaju u promet na teritoriju države članice, pored uslova utvrđenih ovim pravilnikom, treba da ispunjavaju i dodatne uslove u odnosu na infektivni bovini rinotraheitis.

(2) Svinje za klanje, uzgoj i proizvodnju koje potiču sa teritorije Crne Gore i koje se stavljaju u promet na teritoriju države članice, pored uslova utvrđenih ovim pravilnikom, treba da ispunjavaju i dodatne uslove u odnosu na;

- Aujeszkijevu bolest;
- Bruceloza svinja; i
- Transmisivni gastroenteritis.

(3) Bolesti iz st 1 i 2 ovog člana (jedna ili više) prate se na osnovu programa kontrole ili monitoringa.

(4) Program iz stava 3 ovog člana dostavlja se Evropskoj komisiji i sadrži:

- raširenost bolesti;
- razloge za sprovođenje programa, uzimajući u obzir važnost bolesti i očekivane prednosti programa u odnosu na troškove sprovođenja programa;
- geografsko područje na kojem se program sprovodi;
- različite statusne kategorije za svrstavanje gazdinstva, standarde koji se moraju postići u svakoj kategoriji, kao i postupke testiranja koji će se primjenjivati;
- postupke praćenja programa;
- aktivnosti koje treba preduzeti, ako iz bilo kojeg razloga gazdinstvo izgubi svoj status; i
- mjere koje će se preduzeti ako rezultati testova budu pozitivni.

Uslovi za sabirni centar

Član 27

(1) Sabirni centar treba da ima:

- 1) prostor namijenjen za smještaj životinja primjeren vrsti životinja;
- 2) opremu za utovar, istovar, napajanje i hranjenje i pružanje, po potrebi drugih tretmana životinja, koja se mogu lako čistiti i dezinfikovati;
- 3) odgovarajuće prostorije za pregled;
- 4) odgovarajuće prostorije za izolaciju;
- 5) odgovarajuću opremu za čišćenje i dezinfekciju prostorija, prostora i prevozna sredstva,
- 6) odgovarajući prostor za hranu za životinje, prostirku i đubrivo;
- 7) odgovarajući sistem za prikupljanje otpadnih voda.

(2) Vlasnik sabirnog centra ili odgovorno lice, vodi evidenciju na osnovu dokumenata koji prate životinje ili na osnovu identifikacionog broja životinje, koja sadrži sljedeće podatke:

- ime vlasnika, porijeklo, datum dolaska i odlaska životinja, identifikacioni broj govečeta, a za svinje broj gazdinstva porijekla i/ili identifikacioni broj svinje i njihovo predloženo odredište;

- broj registracije prevoznika i broj registarskih tablica vozila koje dovozi ili prikuplja životinje iz centra.

(3) Sabirni centar treba da bude smješten na području koje nije pod zabranama ili ograničenjima.

Prevoznici

Član 28

(1) Prevoznici mogu prevoziti goveda i svinje prevoznim sredstvom koje je:

1) konstruisano na način da feces, prostirka i hrana ne može curiti, odnosno ispadati iz prevoznog sredstva; i

2) očišćeno i dezinfikovano odmah nakon svakog prevoza životinja ili prevoza proizvoda koji bi mogli uticati na zdravlje životinja.

(2) Prevoznik treba da ima odgovarajuću opremu za čišćenje i dezinfekciju, uključujući i prostore za odlaganje prostirke i đubriva, ili moraju pružiti dokumentovane dokaze da su te aktivnosti izvršila treća lica koja imaju odobrenje nadležnog organa.

(3) Prevoznik za svako vozilo koje se koristi za prevoz životinja, treba da vodi evidenciju koja sadrži sljedeće podatke:

- mjesto i datum utovara, ime ili naziv i adresu gazdinstva ili sabirnog centra odakle su životinje utovarene;

- mjesto i datum isporuke i ime ili naziv i adresu primaoca;

- vrstu i broj životinja koje se prevoze;

- datum i mjesto dezinfekcije;

- dokumentima koja prate goveda i svinje; i

- očekivano trajanje svakog putovanja.

Trgovci

Član 29

(1) Prometom životinja mogu da se bave trgovci koji su registrovani.

(2) Trgovac iz stava 1 ovog člana:

1) može da trguje samo životinjama koje su identifikovane i koje potiču iz stada koja su službeno slobodna od tuberkuloze, bruceloze i enzootske leukoze goveda ili životinja za klanje koje ispunjavaju uslove propisane ovim pravilnikom i koje prati veterinarski sertifikat, kao i životinjama koje ne ispunjavaju uslove ako se direktno šalju u klanicu radi klanja u što kraćem roku, kako bi se spriječilo širenje bolesti, pod uslovom da ne dođu u kontakt sa drugim životinjama i da se njihovo klanje vrši odvojeno od ostalih životinja;

2) treba da vodi evidenciju na osnovu dokumenata koji prate životinje ili na osnovu identifikacionog broja životinje koja sadrži sljedeće podatke;

- ime vlasnika odnosno držaoca, porijeklo životinja, datum kupovine, kategorija, broj i identifikacioni broj goveda, a za svinje broj gazdinstva porijekla i/ili identifikacioni broj svinje;

- registracioni broj prevoznika i/ili broj prevoznog sredstva koje dovozi i sakuplja životinje;

- ime i adresu kupca i konačno odredište životinja;

3) kopiju plana puta i /ili serijski broj veterinarskog sertifikata po potrebi.

(3) Ukoliko trgovci drže životinje u svojim prostorijama, treba da obezbijede:

1) da lica zadužena za životinje budu obučena za brigu o životinjama; i

2) da vrši potrebnu kontrolu i testiranje na životinjama, radi sprječavanja pojave i širenja bolesti.

(4) Objekti koje trgovci koriste treba su smješteni u području koje nije pod zabranama ili ograničenjima, da su očišćeni i dezinfikovani prije upotrebe i da imaju odgovarajuće:

1) prostorije dovoljnog kapaciteta, za smještaj životinja i posebno prostorije za pregled i prostorije za izolaciju kako bi sve životinje mogle biti izolovane u slučaju izbijanja zarazne bolesti;

2) opremu za utovar, istovar, napajanje i hranjenje i pružanje drugih potrebnih tretmana životinjama, koja se može lako čistiti i dezinfikovati;

3) mjesto za prostirku i đubrivo; i

4) sistem za prikupljanje otpadnih voda.

Početak primjene

Član 30

Odredbe član 19 stav 2 tačka 2 i čl. 22 do 26 ovog pravilnika primjenjivaće se od dana pristupanja Evropskoj uniji.

Stupanje na snagu

Član 31

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore", a primjenjivaće se od 1. januara 2017. godine.

Broj: 323-43/15-3

Podgorica, 25. septembra 2015. godine

Ministar,
prof. dr **Petar Ivanović**, s.r.